

فینۆس

له راستهوه نيزهدان: ماردوخ و خوسرهوه له ژير بيبدا، نينكي و گولچرموو، خهتان يان فینۆس، نيرگال

نوسینی ئازاد کهریمی

فینۆس، بینۆس، بینۆش، فینۆش، فینۆژ، بینۆژ، ژونیف ژونیب، زونیف، زینۆب، بوزین، بوژین، ژینۆ، ژین-بوو، بووژین(حیات) له یهک کاتیگۆریدا یهک دهگر نهوه به لام هه یه کههیا ن بو دیارده یان چه مکیک کههکیان لئوه دهگیردرئ.

ههشت ساله له ئهوروپا ئهژیم و بیجگه له نۆرویز که لئی دهژیم ههشت ولاتی ئهوروپاییم بینوه. ئهوروپا کهشوه یکی جیاوازه، له بهر ئهوهی ژیا نی روژا وایی له ئهمریکا و کهنه دا و ئۆسترالیا و نیوزیلند بهر هه می کۆچبار بوونی ئهوروپاییهکان بووه بو ئه کهشوه رانهی دیکه و ناوم هینان. ئهوروپا بو ئیمه ی روژ هه لاتی نامۆ نیه. ئیمه سه رته یونانمان ناسی، پاشان رۆما و دواتر فه رهنگ. با ئه مه تان پینلیم بنچینه ی فه رهنگی ئهوروپا له سه رچاوه مانی روبرا مانی تیران(دجله) و په رتاوه (فرات) و ئه رخشه(ئاراز) وهیه. واته کولتوری خاتی. خاتی یان خاسی بهواتای خاچ دئ واته چوار خال یا سه لیب .

نهخشی چوارخال یان خاچ له شارستانیهته دیرینهکانی سومهری، قهفقازی، سیلتی و هندی دا به میرات ماونتهوه .

عمرهبهکانی حجاز دواى نهوهی کهوتته کړوکاشی جهنگی به وشه ی خاتی یان ووت قافی یان قاف. بو نهوان قاف بهواتای چیا بهرزهمکان نههات که سهرهتای نهم چیاپه ناوی ناراز یان پرووباری نهرمخشهیه وا باسم کرد.

راسته له بهر نهوهی خاتی بهکان له بهری پرووباری ناراز واته ناوچهکانی سهرووی دهریای وانى له باکووری کوردستان نهژیان.

خاتی ههمان کولتوری الی خاسی یا الخشی یا نهرمخشی یه که ناوی پرووباری نارازه. نهم خهلهکه له نهبهتیری جهنابی خدر-الی خاس یان زی نودخودرا(نهرتوش، توشراتا، نهرتخشه، نهردهشیر) الیاس کوری شاسوريجا(شوروپاک، شوراه) کوری گواره(گهوبارو، تهوریومر، نورارتون) وا دواى لافاوی گهورهی سیزده هزار سال پیش نیستا شارستانیهتیان دیسانهوه بنیات کردهوه.

خدرالیاس له نهبهتیری پاشا کونهکانی سهنگوتی یا سهنگوتی بوون که بهردتاش بوون و له بواری ناوهدان کردنهوهدا بهناویه بوون و به نهخشهی گهردونی که پنیان دهگوت پیومری خانتا(کاندو، دوکان، خنده، زنده، شیدان، خیتان) واته دو چوارگوشهی رمش و سپی وا بهرهی شهگرمت(گهردهش، شهترهک، سهنگهرد) پیک نههینن روژهلاتی ناوهراستیان ناوهدان کردهوه. ناوهراستی نهم بهره شاریکی بهناوبانگ بوو به نیوی کور-دیلمون.

ههموو چپروکانه له ناسهواره کونهکانی هریمهکهدا دوزراونتهوه بهلام کهس پیی نهزانیون پهپوهندی نهم دیارده و نهخش و نووسراو و ناوانه چین. بهلام نهوه من خهریکم نهخته نهخته و به گویرهی بابهتهکان به نینگلیسی و کوردی و فارسی نهم شتانه باس نهکهم بو نهوهی گوئی خهلهک بزرنگینمهوه و نامادهیان بکهم بو داهاتوو بو بیستنی راستیه گهورهکان.

من رهچاوی نهوه نهکهم خهلهک نهترسن و خهلهک به هوی زانیی راستیهکان کونه برینهکانیان نکولیتهوه و نهکهونه گیانی پهکتر به بیانووی رابردووی ناخوش و ستهمکارانه.

من نهم نهراکه نهکیشم بو نهوهی خهلهک چاویان به رووی راستیهکاندا بکریتهوه و بهروکی پهکتر بهر دهن و شهر به یهک نهفروشن و دستبهرداری ستهم و بیادای بن و وهک نهوهی وا نهکی مروقه لهم دنیادا ژیان بکهن و له داهاتهکانی نهم دنیا بییهری نهبن و کهلهک وهر بگرن.

هەر وهک و وتم خاتی یهکان خویان به دیاردهی ژیان ئه بهستهوه و له گیان مانای دهگرت. گیان روآلهتی جووله یان ئهروان بوو و ئهروان له شهگرت یا گهردهش دا خوی ئهواند. هەر وهک و وتم گهردهش ههمان سووری سهنگهر د یا گهردهشه و له دوو چوارگۆشه ی خهتان دا درووست ئه بوو. ئهم دوو چوارگۆشه ناوی سهیهر - دیاره (مژ-دیار، نیک- اردی، نیش- ارتو، میشی- دهره) بوو و له نهخشه دیرهکاندا به شیریک وینا دهکرا و ناوی زهردوکه بوو. زهردوکه بریتی بوو له شیریکی بهردینهی زهرد. ئهم شیره زهرده هیمای ههساری "زهردوکه"یه و به یونانی پینی ئه لئین قینوس.

قینوس به زمانی سهنگهردی که زمانی شارستانیتهکهی کوردیلمون بووه به بوژین یا بوزین واته نیشیوه (زوبین، نویسه، نمیزه، میشیاو، آوی ماسی، ئاویره، ئازیوه، ئابزو، بازو، بازه، باز، باسک) ناسراوه.

ههموو ئهو ناوانه مانای خویان ههیه و له کاتیگۆری بوژین دا خویان دهگر نهوه. بو وینه نمیزه به واتای سهکۆی بهردینهی گۆری کردنی گای سپی به دهستی مهردوخ دی. یان ئازیوه ههمان کازیوهیه. باز بالندهی تیزپهپی پاسهوانی کانی ئاوی ژیان یان دوزینه. دوزین ههمان چاوه و کانیهکشی کونی فرمیسکه. بازو واته هیزی شمشیر داهینان که ههمان ئاسن ی نیو کانه بهرده.

زوبین واته تیزایی ئاوی کانی دوزین که بریتی یه له توزانهوهی چاو واته کانی ئاوی ژیان. ئهوهش ههمان ههچۆقینی ئاوی گهرمی ئهم کانییه و به وینهی ڕم نهخشینراوه. زوبین ههمان نیشیبا یان قهلهمه و استی پینهووسن.

بهراستی من نازانم پهروهر دگار و ئیزهدانی ئانوماکی و باوک و باپیرانی تاجدار و زانای ئیمه چون بووه ئهم بریارانهیان داوه و ئهم وشانه درووست بکرین و چون هیمایان بو بکرین به وشه ی سهر زاران و تیکه بیهستن و زانیاری لئیکه و پتهوه و زانایی لی بهرهم بیت و له زاناییدا زانست پهیدا بلی.

سهرم سوور ماوه، سهرم سوور ماوه، سهرم سوور ماوه بهلام ئهم سهر سوورمانه گیزی نهکردوم. من بهم زانسته کهمهوه سهبارت به زانستی ههبوون، خۆم ئهخهه به سهر پینی ئیزهدان و له بهر دهم پهروهر دگار دا خۆم به خاکدا دهدهم و سهر و ئهنی و لووت له خاک دهخشینم و خۆم به بهندهی ئهو ئافرینهره ئهناسینمهوه و سوپاسی دهکهه و ههشتویهتی من سووچیک له کارهکانی بخوینمهوه.

